

במקומות גבוהים, שמנעו בעד קשר-העין בין המוצבים השונים; והן כמוצבי-תצפית על פסגות מתאימות.

4. תחנות-הדרך למיניהן — לאורך הדרכים.

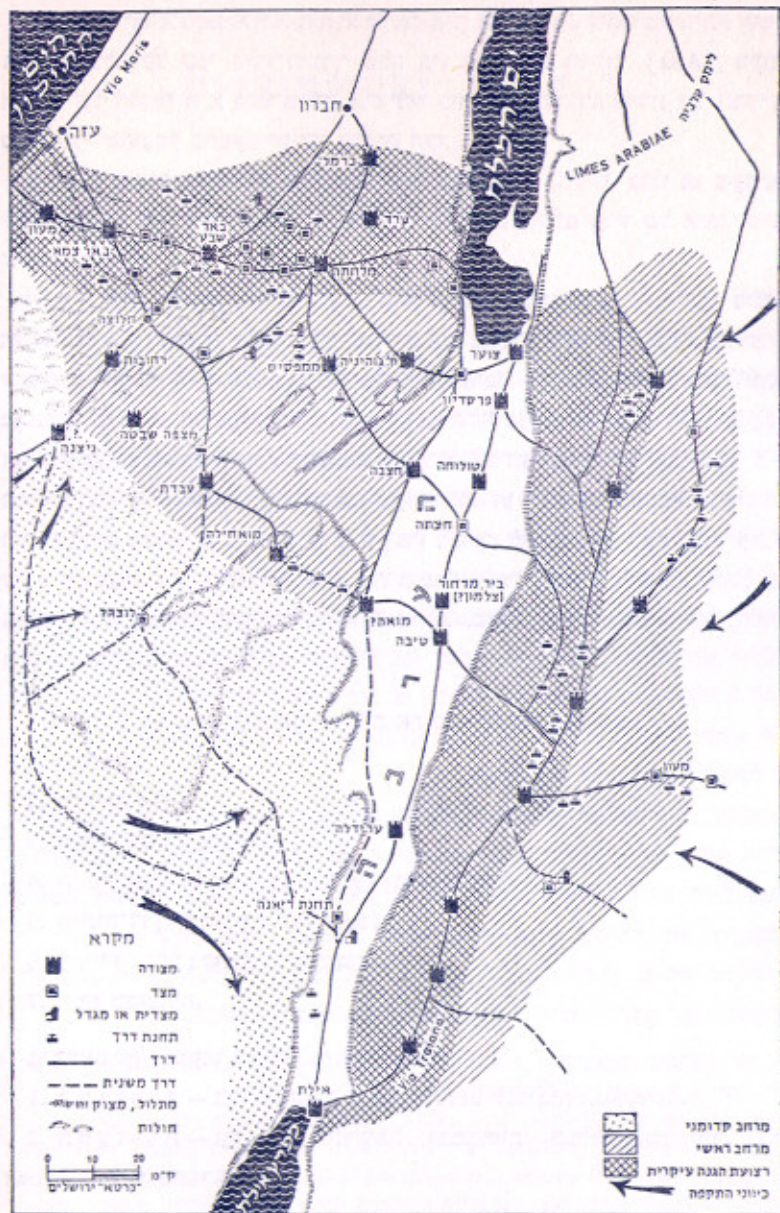
המצודות והמצודות הוקמו, כאמור, בראש ובראשונה ליד דרכי-האורך של המערך, אם-כי בחלקן הוצבו גם בצדי דרכי-הרוחב ובשטחי-הביניים, באופן שכל איזור ואיזור נהפך לרצועת-הגנה בעלת עומק מסוים.

יוצא אפוא, שמערכת הלימס כולה תוכננה דוגמת המרחב המוגן בן ימינו, דהיינו, מרחב שבו נמנעים מהחזקה קווית רצופה של חזית ומסתפקים בהחזקתם הקבועה של מוצבים מובחרים בתוואים טאקטיים מתאימים, שאויב המבקש להשתלט על המרחב חייב, בסופו של דבר, להילחם עליהם שעה שהוא חושף את אגפיו ואת ערפו למוצבים העלולים לסכנו, כאשר כל רגע צפויה הופעתה של העתודה המרכזית, שאינה רחוקה ושתפקידה להחזיק את הקו ולהלום באויב. אמנם, אויב הפושט לצרכי שוד וביזה והפועל על-פי שיטת "פגע וברח" — יימנע מהסתבכות במצור מצודות; לצורך הדיפתו של אויב מסוג זה ישמשו כבסיסים נאותים מוצבי-המערך הערוכים בעומק, שכן ביכלתם לתקוף את שורות האויב מן האגפים, לאורך כל נתיב התקדמותו, ולחסום את דרך נסיגתו של אותו אויב שעלה בידו לפרוץ את הלימס בדרכו אל פנים הארץ (וראה ציורים 2 ו-3).

תגובה מהירה ומתואמת של כל קטעי-המערך לשם סיוע הדדי והפעלת העתודה המרכזית בעוד מועד הובטחו במידת האפשר על-ידי ריבוי תצפיות-הקבע ותחנות-האיתות ועל-ידי תחזוקה טובה של רשת הדרכים, שאת ניצולן על-ידי האויב מנעו הביצורים שלארכן.

ביצורי הלימס לא אוישו, כאמור, על-ידי הלגיון ה-א, שחנה כעתודה כללית באילת, כ-אם על-ידי יחידות מיוחדות של חיל-מצב. מתוך מקורות מספר, ובעיקר מתוך הנוטיטיה, יודעים אנו, שבמאה ה-4 היה מערך היחידות האלו בצדו המערבי של הירדן כדלהלן (ועיין ציור 4):

4. תחנות-הדרך ששימשו בראש ובראשונה את ה- *cursus publicus*, שנועד לצרכי מנהל הקיסרות ולתנועות-הצבא, נמצאו לאורך כל דרכי הקיסרות. וראה: K. Müller, *Itineraria Romana*, Stuttgart 1716, וכן הערכים *mansio* ו- *mutatio* ב- Pauly—Wissowa, *Real-Enzyklopädie (= RE)*. מחקר התחנות האלו בארץ, לא-כל-שכן בנגב, טרם הושלם. דוגמות ממרכז הארץ — ראה: Kahl & Meinhold, *Röm. Strassen und Strassenstationen in der Umgebung Jerusalems*, PjB, 25, S. 15 ff.; Beauveric, *La route romaine de Jérusalem à Jéricho*, RB, 1957, p. 92 Notitia Dignitatum, *Oriens*, XXX, IV 5

ציור 1. הלימס הדיאוקלטיאני.